

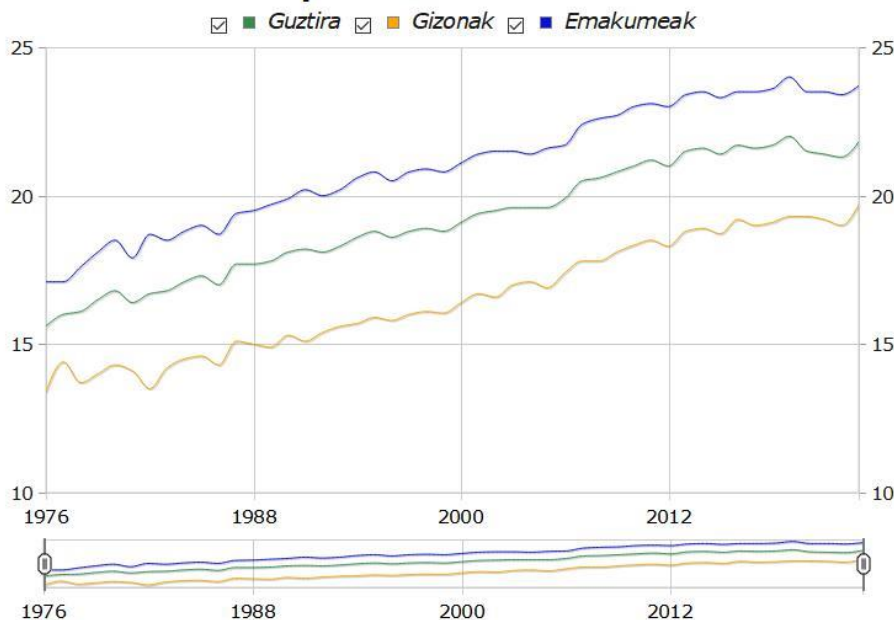
Euskal AEko gizon eta emakumeen bizi-itxaropenak gora egin du 2023ko balio goreneraino

Ugalkortasunak behera egin du aurten ere, 1,15 jaiotzaraino emakumeko, belaunaldi-ordezkapenerako beharrezkoak diren 2,1 jaiotzetatik urrun

2023an bizi-itxaropenak gora egin zuen Euskal AEn, balio gorenetera iritsi arte, Eustaten datuen arabera, pandemiak markatutako urteetako jaitsieraren ondoren (2020-2022). Gizonei dagokienez, 0,7 zen azken urtean, 81,2 urteko maximo historikora iritsiz. Emakumeetan, 0,5 igo zen, eta 86,6 urtera iritsi zen; balio horrek 2019an erregistratutako maximoa berdintzen du.

Euskal AEko bizi-itxaropena Europar Batasunekoa baino altuagoa da oraindik ere, 2,3 urtez gainditzen baitu gizonen kasuan eta 2,4 urtez emakumeen kasuan. Espainiako bizi-itxaropena, Europako herrialdeetako handienetakoa, hamarren bat txikiagoa da gizonen kasuan, eta hirukoa emakumeen kasuan.

Bizi-itxaropena 65 urterekin Euskal AEn

Iturria: Eustat. Gertakari demografikoak aztertzekeo adierazleak

Euskal AEko gizonen nahiz emakumeen bizi-itxaropenak gora egin du azken ia 50 urteetan, nahiz eta pandemiaren inguruko urteetan behera egin, 2020 eta 2022 artean. 1976an gizonek 69,6 urteko bizi-itxaropena zuten, eta 76,9 urtekoa emakumeek: zifra horiek 11,6 eta 9,7 urte igo dira, hurrenez hurren.

Horrek esan nahi du gizonek 3 hilabete gehiago izango dutela urtean, eta 2,5 hilabete gehiago emakumeek. Gizonen bizi-itxaropenaren hazkunde handiagoak murriztu egin du gizonen eta emakumeen bizi-itxaropenaren edo genero-arrakalaren arteko aldea, 5,4 urtera, 2023an. Gehieneko arrakala 1991 eta 1994 urteetan izan zen, eta 8,7 urtekoa izan zen.

Tumoreak dira bizi-itxaropenaren mehatxu nagusia. Erabat ezabatzea lortuko balitz, gizonek 3,9 urte luzatuko lukete beren bizitza, eta emakumeek 2,9 urte. Arinagoak dira, ordea, heriotzaren kanpo-arrazoiek eragindako kalteak; izan ere, 9 hilabete kentzen zaizkie gizonen eta 3 hilabete pasatxo emakumeen. Trafiko-istripuen kasuan, zifra horiek ia bi hilabetera murrizten dira gizonen kasuan, eta kopuru hori ez da nabarmena emakumeen kasuan.

Ugalkortasunak behera egin du eta amatasunaren batez besteko adina goian mantentzen da

Konparaziozko terminoetan, Euskal AEko ugalkortasuna oso muga baxuetan dago; izan ere, 2023an batez bestekoa 1,15 jaiotza da emakume bakoitzeko, aurreko urtean baino bost hamarren gutxiago, Europar Batasunean ematen diren 1,46en azpitik (azken datua, 2022) eta 1976ko batez besteko 2,7 jaiotzetatik eta belaunaldi-ordezkapenerako beharrezkoak diren 2,1etik oso urrun. Indizerik txikiena Bizkaian izan zen, 1,10 jaiotza emakume bakoitzeko; Araban 1,21 eta Gipuzkoan 1,20.

Fenomeno demografikoak aztertzeo adierazleen datuetan oinarrituta, aurreikustekoa da batez besteko emakume batek 0,59 lehenengo jaiotza izatea; hau da, emakumeen % 41ek ez luke ondorengorik izango, 0,41 bigarren jaiotza eta 0,15 hirugarren edo ondorengo jaiotza. Hau da, azken kasu horretan, hamar emakumetik bik baino gutxiagok hirugarren bat edo ondorengo jaiotza bat izango dute, eta horrek % 81eko beherakada dakar 1976. urtearekin alderatuta.

EAEko emakumeen ugalkortasunaren beste ezaugarrietako bat amatasunaren batez besteko adin altua da, 33,3 urtekoa, Europar Batasuneko baino 2 urte handiagoa (31,1 urte 2022an) eta 1976koa baino 4,7 urte handiagoa. Arabak batez besteko adina beste bi lurraldeek baino pixka bat txikiagoa du (32,9 urte); Bizkaian, berriz, 33,4 urtekoa da eta Gipuzkoan 33,3 urtekoa. Ugalkortasun-maila hain baxuaren ondorioz, lehen seme-alaba jaiotzean batez besteko adina 1976koa baino ia 7 urte handiagoa da, eta 32,4 urtekoa da.

Ezkontzak COVID-19aren aurreko mailak gainditu ditu

2023ko ezkontza-indize sintetikoaren arabera egingo liratekeen lehen ezkontzen ehunekoa gizonen % 48,5era eta emakumeen % 51,4ra iritsi da. Adierazle horrek 2020an eta 2021ean, COVID-19aren intzidentzia handienen urteetan, jasandako beherakadaren ondoren, 2019ko balioak gainditu dira. Pentsa daiteke aurreko urteetan geroratutako ezkontza batzuk 2023an berreskuratu direla eta, urte arrunt batean egiten diren ezkontzei gehituta, adierazitako indizeak sortu dituztela, 2019ko balioak gainditu dituztenak.

Ezkontza-tasaren azterketak erakusten duenez, 2023an lehen aldiz ezkontzeko batez besteko adina 38,2 urtekoa izan zen gizonentzat, eta 35,5 urtekoa emakumeentzat. Batez besteko adin hori gizonen 2022ko datuaren antzekoa da, eta emakumeen kasuan, berriz, urte bat txikiagoa.

Ugalkortasunarekin gertatzen den bezala, ezkontzak adin jakin batzuetan metatzen dira. 10 urte eskasetan, 30 eta 39 urte bitartean, gizonen % 54 eta emakumeen % 53 ezkondu dira.

Batez beste, Euskal AEko biztanle batek lau emigrazio inguru egingo ditu bizitzan zehar

Ohikoen da emigrazioak probintzia barruko izaera izatea, hau da, helmugako udalerria jatorrizkoaren lurralde berean egotea; horrela gertatzen da emigrazioen erdietan baino gehiagotan (3,9 gizonetatik 2tan eta 3,7 emakumeetatik 2tan). Aldiz, batez beste, gizonen Euskal AEtik kanpora egindako 1,7 emigrazio dagozkie (emigrazio guztien % 42), eta emakumeei mota horretako 1,5 emigrazio (emigrazio guztien % 40).

Lurraldeka, alde handi samarra dago gizonen artean Bizkaiaren eta Arabaren artean: Arabak 3,2 emigrazioko batez bestekoa du, eta Bizkaiak 4,2koa; Gipuzkoa batez beste 3,8 emigraziokoa da. Gizonen arteko alde horiek probintzia barruko mugikortasunari zor zaizkio; izan ere, Bizkaian 2,4 mugimendu daude, eta Arabako gizonen 0,9 mugimendu baino ez dituzte batez beste. Lurraldeen arteko mugimenduetan, Araba nabarmentzen da, pertsonako 0,5 mugimendurekin, Bizkaian ematen direnen bikoitza (0,2); Gipuzkoa erdian kokatzen da, 0,3. Emakumeek harreman berdinak dituzte, baina indize txikiagoekin.

Emakumeen artean, Euskal AEtik kanpora emigratzen dutenak dira zaharrenak, 35,0 urterekin batez beste; lurralde beraren barruan mugitzen badira, 33,7 urterekin batez beste, eta gazteenak, 32,8 urterekin batez beste, beste lurralde batera joaten dira. Gizonen artean, adin handienekoak dira oraindik ere Autonomia Erkidegotik kanpora emigratzen dutenak, 35,7 urterekin, eta gazteenak lurraldeen artean mugitzen direnak dira, 33,6 urte, lurralde barruan mugitzen direnak baino 7 hilabete gutxiago.

Udalerri barruko egoitza-aldaketei dagokienez, mugikortasun handiena dutenak Arabako gizonak eta emakumeak dira, 4,7 batez beste, Bizkaian eta Gipuzkoan; batez beste, lau lekualdatze inguru egiten dira pertsonako.

Euskal AEko fenomeno demografikoak aztertzeo adierazleak, sexuaren arabera. 2022-2023

	Gizonak	Emakumeak
Hiltzetasen adierazleak		
Bizi-itxaropena jaitzerakoan (urteak)	81,2	86,6
Kanpoko-kausurik gabeko bizi-itxaropena	81,9	86,9
Trafiko-istripurik gabeko bizi-itxaropena	81,3	86,7
Tumorerik gabeko bizi-itxaropena	85,1	89,5
Ugalkortasun adierazleak		
Emakumeko batez besteko haur-kopurua		1,15
Lehen seme-alabena		0,59
Bigarren seme-alabena		0,41
Hirugarren eta ondorengoena		0,15
Amatzeko batez besteko adina (urteak)		33,3
Lehen seme edo alabarena		32,4
Bigarren seme-alabena		34,2
Hirugarren eta ondorengoarena		34,5
Ezkontzaren adierazleak		
100 pertsonako batez besteko lehen ezkontza kopurua	48,5	51,4
Lehen ezkontzako batez besteko adina (urteak)	38,2	36,5
Emigrazio adierazleak		
Emigrazioen batez besteko kopurua	3,9	3,7
Euskal AEtik kanpora	1,7	1,5
Lurraldean bertan	2,0	2,0
Beste lurralde batera	0,3	0,3
Udalerri barruko helbide aldaketak, batez beste	4,0	4,1
Emigratzeko batez besteko adina (urteak)	34,7	34,2
Euskal AEtik kanpora	35,7	35,0
Lurraldean bertan	33,9	33,7
Beste lurralde batera	33,6	32,8
Udalerri barruko helbide aldaketak batez besteko adina	32,9	33,7

Data 2024ko Abenduaren 12a

Iturria: Eustat. Gertakari demografikoak aztertzeo adierazleak

Informazio gehiago:

[Eustat - Euskal Estatistika Erakundea / Instituto Vasco de Estadística](#)

C/ Donostia-San Sebastián, 1 01010 Vitoria-Gasteiz

Prensa-zerbitzua: servicioprensa@eustat.es Tlf: 945 01 75 62